

100

İNCELEME

İstihbarat ve Toplum İlişkileri Kapsamında Milli İstihbarat Teşkilatının “Temas İstanbul” Sergisi

TEKNOPARK İSTANBUL M TAL YAYINLARI -3-

**İstihbarat ve Toplum
İlişkileri Kapsamında
Milli İstihbarat Teşkilatının
“Temas İstanbul” Sergisi**

Teknopark İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

YAYINLARI - 3 -

Şubat 2024

İ S T A N B U L

© Bütün hakları Teknopark İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine aittir.

www.teknoparkistanbul.meb.k12.tr

İçindekiler

Özet	5
Önce Söz	7
Giriş	8
Serginin Bölümleri	12
Envanter: Sergilenen Nesnelere ve Belgeler	13
1. Bölüm: Vatan	14
2. Bölüm: Gelenek	16
3. Bölüm: Gelecek	21
4. Bölüm: Gurur	22
Yemin Odası: Kutsal Değerlerim Üzerine	23
Dama Odası: Faydalı ve Eğlenceli Oyunlar	24
Şehitler Anıtı: Gerçek Kahramanlar	29
Mana Odası: Teşkilat'a Davet	29
Son Dokunuş: İlk Temas	29
Kaynakça	31

100. yılını kutladığımız Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Milli İstihbarat Teşkilatının kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, tarihin yazılmayan sayfalarında kendi var adı yokları; Teşkilat'ın aziz şehitlerini saygıyla anıyoruz.

Unutmamak ve unutturmamak adına *İstihbarat ve Toplum İlişkileri Kapsamında Milli İstihbarat Teşkilatının "Temas İstanbul" Sergisi* kitabımızı aziz hatıralarına ithaf ediyoruz.

Özet

Ulusal güvenliğin sağlanması ve toplumsal refahın sürdürülebilir olması sahada ve masada güçlü bir istihbarat yapısıyla mümkün olmaktadır. Günümüzde istihbarat, yalnızca ülke yönetimlerini değil onu oluşturan toplumu/bireyi de doğrudan ilgilendirmektedir. [1]

İnsan ve doğası gereği tüm varlıklar, bir devinim içerisinde sürekli bir gelişim ve dönüşümü deneyimlemektedir. Çağın gerekliliklerine yüksek uyum sağlayan Milli İstihbarat Teşkilatı, söz konusu sergide teknolojinin bu yönüne eğilmekle birlikte odağında her zaman insanı konumlandırmaktadır. Nitekim teknoloji her ne kadar belirleyici bir güç olarak varlığını ortaya koysa da insan faktörü temel unsur olarak yerini korumaktadır. Aracısız olarak doğrudan insana teması öncelikleyen *Temas* sergisi, yalnızca nesnelere sıralanmasıyla sınırlı kalmayarak bir öze yolculuğunu da ziyaretçisine sunmaktadır.

Bu çalışmada, Milli İstihbarat Teşkilatının kuruluşunun 97. yıl dönümüne ithafen Atatürk Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen istihbarat ve strateji temalı "*Temas İstanbul*" sergisi temel alınarak istihbarat ve toplum ilişkisi üzerine incelemeler ele alınmaktadır.

Bu çalışma, Teşkilat'ın sürdürdüğü yeni nesil kamu diplomasisinin etkisine bakışla sergi özelinde istihbaratın topluma yönelik iletişimine odaklanmaktadır. İstihbarat servisi ile korumakla görevli olduğu ulusun arasındaki iletişimin sağlıklı biçimde kurulmasında etkin bir yöntem olduğu üzerinde durulmaktadır. Nitekim istihbarat, yaygın kanının aksine kaçınılması ve uzak durulması gereken bir alandan ötede zeka üzerine kurulu entelektüel bir faaliyettir. [1] [2] [3]

Yanı sıra araştırmacıların ve ilgililerin yararlanabilmesi adına, Teşkilat'ın kurum kültürünün yansıtıldığı ve Türk istihbarat mirasının gelecek kuşaklara aktarıldığı bu sergide sunulan nesne ve belgelerin envanteri tutularak doğrudan bir kaynak oluşturulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Milli İstihbarat Teşkilatı, *Temas İstanbul*, İstihbarat ve Toplum, Kamu Diplomasisi, Stratejik İletişim.

Fotoğraf: Derne Komutanı Kurmay Binbaşı Mustafa Kemal - Trablusgarp, 1911

“Benden sonra gelenler acaba böyle bir ruhla çalıştığımı fark edecekler mi?” diye bile düşünmemelidir. Hatta en mesut olanlar, hizmetlerinin bütün nesillerce meçhul kalmasını tercih edecek karakterde bulunanlardır. Makul bir adam, ancak bu suretle hareket edebilir. Hayatta tam zevk ve saadet ancak gelecek nesillerin şerefi, varlığı, saadeti için çalışmakta bulunabilir.¹

K. Atatürk

¹ Atatürk, Romanya Dışişleri Bakanı Antonesku ile yaptığı bir sohbeti sırasında söylemiştir. 17 Mart 1937, Ankara.

Önce Söz

Siber Güvenlik Lisesi olarak güvenliğin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gereken önleyici bir faaliyet olduğunun bilinciyle teknik projelerimizin yanı sıra akademik yayınlar ortaya koymayı da öncelikliyoruz. Nitekim *hibrit tehditler; hibrit çözümler gerektirir*. [3] Bu yaklaşımla TİMTAL adına üçüncü çalışmamız olan “*İstihbarat ve Toplum İlişkileri Kapsamında Milli İstihbarat Teşkilatının ‘Temas İstanbul’ Sergisi*” kitabımızın güvenlik ve istihbarat kültürünün durumsal farkındalığının yaygınlaştırılmasına katkı sağlamasını hedeflemekteyiz.

Lisemizin odağına aldığı siber güvenliğin kapsamına giren nesne ve belgelerin de yer aldığı “Temas İstanbul” sergisini ziyaret ederek bir inceleme dosyası hazırladık. Bu çalışma ile öğrencilerimizin ve ilgili bireylerin söz konusu alanlar üzerine temasının her an ulaşılabilir bir biçimde gerçekleşmesini amaçlamaktayız.

Sergide yer alan kriptoloji temalı nesnelere günümüzde teknolojik dönüşümle kullanılmaktadır. Örneğin “Şifreli Mendil” ve “Şifreli Fotoğraf Kartları” başlığıyla sergilenen mendil ve fotoğraflarda uygulanan “veri içerisine veri gizleme” yöntemi, bugün siber güvenlik literatüründe “stenografi” olarak kullanılmaktadır. Yanı sıra Dama Odası’nda sunulan “Kripto Defteri”, “Maniple Cihazı” ve “Şifre Tablosu” başlığıyla sunulan nesnelere de bilişim teknolojilerinde varlıklarını dönüştürerek sürdürmektedirler.

Teknopark İstanbul MTAL olarak çocuklarımıza yönelik sorumluluğumuzun bilinciyle Siber Vatan’ımız için çalışmalarımızı güçlendirerek artıracak gerek akademik yayınları gerek teknik projeleri öğretmen-öğrenci iş birliğinde sürdürmeye devam edeceğiz.

100. yılını kutladığımız Türkiye Cumhuriyeti’nin ve Milli İstihbarat Teşkilatının kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, tarihin yazılmayan sayfalarında kendi var adı yokları; Teşkilat’ın aziz şehitlerini saygıyla anıyoruz.

Giriş

Bir disiplin olarak istihbarat, akademik ölçüde yeni sayılabilecek bir konumdadır. [1] İstihbarat bilincinin bilimsel temeller üzerine kurulmasıyla toplum genelinde yaygınlaştırılması, ülkenin belirlediği stratejik hedeflerin gerçekleşmesi noktasında büyük etkiye sahiptir. Bu yaklaşımla her bir vatandaşın yerelde, bölgede ve küreselde yaşanan olayları varsayımlar üzerine kurulu dayanaksız komplo teorilerinden ve sistemli yürütülen dezenformasyondan uzakta isabetlice okuyabilmesi, kendisi ve bağlı bulunduğu ülkesi adına güvenlik başta olmak üzere diğer alanlarda daha bilinçli hareket etmesine katkı sağladığı söylenebilir.

Türk tarihinin yazılı belgelerinden olan ve dönem üzerine kapsamlı bilgiler edinmemizi sağlayan Orkun Yazıtları, Türk istihbaratının teşkilatlı bir yapıda olarak görüldüğü metinleri de barındırır. 700'lü yıllarda dikilen söz konusu yazıtlar, Göktürklerin (𐰃𐰆𐰖) iç ve dış siyaset ve askeri operasyonlarına yönelik istihbarat faaliyetini sürdürdüğünü açıkça ortaya koymaktadır. İstihbarat mesleğiyle ilgili ünvanların zengin çeşitliliği, istihbarat olgusunun derinliğini ortaya koyması açısından ayrıca değerlidir. [4] Bu itibarla Göktürklerden Karahanlılara, Selçuklulardan Osmanlılara ve günümüz Türkiye Cumhuriyeti'ne değin kurum mirası sergide önemle ele alınmaktadır. Bu varsılığın üzerine inşa edilen Milli İstihbarat Teşkilatının “*Temas*” sergileriyle toplum iletişimde yeni bir döneme girdiği değerlendirilmesi yapılabilmektedir.

Temas İstanbul sergisi, 19 Ocak – 11 Şubat 2024 arasında İstanbul'da, Atatürk Kültür Merkezi'nde halka açık olarak düzenlendi. Bu sergi, MİT'in Ankara'daki merkez yerleşkesi olan Kale'nin içerisindeki daimi müzeden oluşturulan bir seçkiyle ikinci defa kurum dışına açıldı. Teşkilat'ın 2013 yılından beridir sürdürdüğü müze ve sergi çalışmalarının halka açılmasının ilki ise 2018'de Teşkilat'ın kuruluşunun 90. yılına ithafen Ankara'da, Ulus'taki İkinci Meclis Binası'nda yerleşik Cumhuriyet Müzesi'nde “*Temas*” adıyla

gerçekleştirilmişti. [5] Sergilerde, Teşkilat’ın yurt içi ve yurt dışındaki operasyonlarda ele geçirdiği, teknik aramalarda tespit ettiği belge ve nesnelere ile Teşkilat mühendislerince geliştirilen cihazlar da yer almaktadır.

İstihbarat gibi gizli kalan bir alan üzerine düzenlenen bu sergide doğrudan kurum ile vatandaş arasında bağ kurulması hedeflenmektedir. Nitekim değişen ve dönüşen bir yapıda olan insanın doğasına göre güncel kalınması gerekmektedir. Her kuşak, kendi iletişim dilini geliştirir. Nitelikli insan gücünü yetiştirmenin, istihdam etmenin bir yolu da odağa alınan kitlenin dinamizmine uygunluğu bu noktada önem arz etmektedir. Bu kapsamda tasarlanarak ele alınan serginin sunum biçimi çağa uygunluk göstermektedir. Denilebilir ki sergiler, Tom Pursey’in vurguladığı üzere *beynin görme dışında kalan duyularını harekete geçirmeyi, kişisel anılar oluşturmalarını ve bir sanat eseriyle bağlantıyı derinleştirmeyi amaçlayan bir deneyimdir.* [6]

Sergide ortaya konan nesnelere ve belgeler, vatandaşın kolluk kuvvetleri, güvenlik güçleri ve istihbarat teşkilatlarının etkin varlığını anlamlandırabilmeleri açısından da önem taşımaktadır. Bu bağlamda sergiler, tarihi olaylar ve güvenlik faaliyetleriyle ilgili duyguları ziyaretçisine aktarmayı öncelikler. Başarılı olduğu ölçüde karşılıklı bağ kurulabilmekte, dahası güçlenmesine zemin hazırlayabilmekte, empatiyi geliştirebilmekte ve farklı bakış açılarıyla düşünmeye teşvik edebilmektedirler. Tüm bu katkılarının yanı sıra sergiler, ziyaretçisini harekete geçirici bir etkiye de sahiptir. Sayılan bu katkıları göz önünde bulundurarak ifade edilebilir ki MİT, hedef kitesine aracı olarak doğrudan temasını amaçlamaktadır. Nitekim birincil kaynak olarak ilk elden kendisini anlatması, çeşitli unsurların beslediği taraflı teorileri çürütmek için de güçlü kanıtlar sunmaktadır.

Kökeni “Cabinets of Curiosities” (Nadire Kabineleri) olarak Rönesans döneminde ortaya çıkan müzelerin, toplumun geçmişiyle bağlarını yansıtan, estetik anlayışlarının izlenimlerini taşıyan ve kültürlerin izlerini barındırması gibi olanakları bünyesinde taşır. [6]

Sergiler, bir hafızanın etkin sunumu olduğu kadar bir tür yol göstericiliği de üstlenebilmektedir. Bu noktada Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı İbrahim Kalın'ın hologram teknolojisiyle bir karşılaşması yer almaktadır. Kalın, sergi hakkında temel bilgileri verdikten sonra ilgili ve yetkin gençlere seslenerek potansiyellerini Teşkilat'ta değerlendirmek istemeleri doğrultusunda kariyer olanaklarına değinmektedir.

Serginin küratörlüğünü üstlenen Zihni Tümer, serginin bir amacının da temelde gençlerin Teşkilat'ı doğru tanımlarını sağlamayı ve MİT'te bulunmalarını teşvik etmek olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte Tümer, sergiyi sanatsal bir sunumla izleyiciye aktarmayı ve teknoloji-sanat bağlamını göz önünde bulundurduklarını ifade etmektedir: “Çağdaş sanat işlerini de getirdik. Çünkü özellikle gelecekte teknolojinin gelişmesiyle sanat ve teknoloji bağlamında benzer algoritmaların kullanıldığı ama birbirinden bağımsız işlerin bir araya getirildiği işleri sergimize koyduk. Dama odası var. Bu da bizim için çok önemli bir metafor. Türk daması olarak tanımlanmış bir başlığın altını çizme arzusunda olduk. İçinde berabere kalma fonksiyonunu içeriyor. Bu bir centilmenlik anlaşması. Bugünkü karşılığı ‘kazan-kazan’ olan bir şeyin bir oyun içerisinde nasıl fonksiyon kazandığını göstermeye çalıştık. Bunu birazcık kurumla da özdeşleştirdik.” [7]

Doç. Dr. Ali Burak Darıcılı, *Temas İstanbul* sergisi için verdiği söyleşide şu sözleri kaydetmektedir: “Son dönemde bu konuda, MİT'in de yeni nesil bir kamu diplomasisi işlettiğini görüyoruz. Bu tür sergiler, özellikle istihbarat servislerinin kendi kurumsal aklını ortaya koyabilmesi, vatandaşla iletişimini arttırabilmesi ki bunu biz istihbarat literatüründe pasif mukavemet olarak isimlendiririz. Pasif mukavemet, halkın istihbarat servisine karşı negatif algılardan uzaklaşarak istihbarat servisini, devletin güvenliği, dolayısıyla kendi güvenliği için hizmet eden bir kurum olarak kabul etmesi ve iş birliğine çok daha açık olması anlamına gelir.” Darıcılı, Teşkilat'ın gücünün, nitelikli personelinden kaynaklandığını belirtmektedir: “Kariyer hedefi içerisinde olan gençlerin, istihbarat servisinin negatif

algılarla değerlendirmemesi, istihbarat servisinde çok başarılı ve nitelikli kariyer yapabileceklerine inanmaları, bu konuda herhangi bir ön yargıda olmadan bir planlama içerisine girmeleri kıymetlidir çünkü Milli İstihbarat Teşkilatının gücü, nitelikli personelinden kaynaklanır.” [8]

Açık faaliyet olarak gerçekleştirilen sergi, temelde dört bölümden oluşmaktadır: “Vatan”, “Gelenek”, “Gelecek” ve “Gurur” kavramları kapsamında belge ve nesnelere geleneksel ve dijital teknolojiler kullanılarak aktarılmaktadır. Her bir konu başlığında istihbarat ve MİT’in kurum kültürü sunulurken ziyaretçilerin medya aracılığıyla haberdar olduğu yerel, bölgesel ve küresel faaliyetler hakkında ilk elden bilgilere yer verilmektedir. Sergide, bir devinim içerisinde olan istihbaratın dijital dönüşümüyle birlikte operasyonel faaliyetlerde teknolojinin kullanımına dikkat çekilmektedir. Yanı sıra sergi, istihbaratın bütünüyle operasyonel ve sıcak çatışmaların yaşandığı bir faaliyetten ötede pratik zeka ve mühendislik kabiliyetinin temel olduğuna işaret etmektedir. Nitekim istihbarat, Teşkilat’ın kariyer sayfasında “analitik zekaya sahip olma ve yaratıcı düşünebilme” [9] ifadesiyle vurgulandığı üzere bilime ve sanata dayanmaktadır. Bu yönüyle istihbarat, bütünsel bir yaklaşımla entelektüel bir faaliyet olarak tanımlanmaktadır.

Serginin Bölümleri

“Temas İstanbul” sergisi kamuoyuna yönelik bir *açık faaliyet* olduğundan burada yer alan hiçbir bilgi, gizlilik ihlaline zemin oluşturmamaktadır. MİT Sözlük’te yer aldığı ifadeyle açık faaliyet, *varlıkları ve kimlikleri bilinen kuruluşlar ve kişiler tarafından yürütülen, toplumca bilinen, icrası meşru ve yasal olan çalışma* olarak tanımlanmaktadır. [10]

Yukarıda gerekli görülen açıklamanın ardından denilebilir ki sergi, dört ana kavram üzerine tasarlanmıştır: “Vatan”, “Gelenek”, “Gelecek” ve “Gurur”. Bu bölümlerin yanı sıra “Dama Odası”, “Mana”, “Yemin” ve “İlk Temas” odalarıyla birlikte “Şehitler Anıtı” ve Aşık Veysel’in Teşkilat’a yönelik yazdığı ve bestelediği şiire yer verilmektedir.

Bölümlerin kısa tanımları şöyle ifade edilmektedir: [11]

Vatan: “Türkiye’nin istihbarat üretmesine neden olan sınır içinde ve sınır dışında yakında döneme ait bazı tehdit ve fırsatların gösterildiği olayların yanı sıra Teşkilat’ın ülke güvenliğine ve istihbarat diplomasisine olan katkılarına referans verdiği bölümdür.”

Gelenek: “Gelenek bölümü, 11. yüzyıla kadar uzanan köklü istihbarat geleneğini, MİT’in Milli Mücadele döneminden bu yana devam eden önemli rolünü, dönemin gizli haberleşme metotlarını ve bu tarihsel yolculukta gelişen kurum hafızasını ile disiplinini ziyaretçilere aktarmak üzere hazırlanmıştır.”

Gelecek: “Serginin bu bölümünde, Teşkilat’ın siber takipleri sonucu ortaya çıkan terör unsurlarına yönelik iletişim ağlarının temsili bir görseli ve sınır ötesi nokta operasyon sürecini anlatan bir animasyon yer almaktadır. Teknolojinin, istihbaratın çarpan gücü olduğu ve vazgeçilmez bir parçası olduğu özetlenmektedir.”

Gurur: “Terörle mücadele, dış istihbarat, istihbarata karşı koyma ve teknik istihbarat alanlarında, ülkemizin sahada ve masada güçlü bir konumda kalmasında Teşkilat’ın tespit ve öngörülere kritik bir rol oynamıştır. Gurur bölümünde Teşkilat’ın bu katkıları sonucu ortaya çıkan başarılar sunulmuştur.”

Dama Odası: “Dama Odası’nda istihbarat faaliyetlerinde ele geçirilmiş veya Teşkilat tarafından bir dönem kullanılmış olan nesnelere sergilenmektedir. Adını “Türk Daması” oyunundan alan bölümde, beraberlik (kazan-kazan) işlevini de barındıran ve bu anlamıyla istihbarat diplomasisine de referans veren stratejik bir oyun anlayışı sıra dışı bir kurgu ile izleyiciye sunulmaktadır.”

Yemin: “Teşkilat’ta görev alacak kişilerin, görevlerine başlamadan önce bayrak, Kuran ve silaha el basarak ettikleri yemin yer almaktadır.”

Mana: “Mana bölümünde, Sayın Teşkilat Başkanının hologramı ziyaretçileri karşılamakta ve serginin manifestosu sunulmaktadır.”

Serginin Bölümleri ana başlığı, sergilenen nesne ve belgeler ilgili bölümlere göre sıralanmıştır. Adlar ve açıklamalar doğrudan sergideki yazılan ifadeler olup -minör dil bilgisi düzeltmeleri dışında- herhangi bir ekleme ya da çıkarma yapılmadan aktarılmıştır. Tablolarda ele alınan açıklamalar, doğrudan aktarım yoluyla eklenmiştir. Nesne ve belgenin açıklaması olmadığı yerlerdeki açıklamanın yanında *yazar notu (YN)* ile belirtilmiştir.

Envanter: Sergilenen Nesnelere ve Belgeler

Bu alt başlıkta, Temas İstanbul’da sergilenen nesne ve belgelerin bir envanteri çıkartılarak araştırmacılar için bir kaynak oluşturması amaçlanmaktadır. Teşkilat’ın yaklaşık 2500 eserden oluşan bir koleksiyonun olduğu bilinmektedir. [12]

Serginin girişinde ziyaretçiler, Atatürk’ün sözüyle karşılanmaktadır: “*Biz bütün Türk milletinin hizmetkarıyız.*” Peşi sıra, iki yanı dijital

ekranla donatılan koridor, konuğunu “Vatan” bölümüne yönlendirmektedir.

1. Bölüm: Vatan

Serginin ilk kavram çerçevesi olarak ele alınan “Vatan” bölümünde Cemil Meriç’in “*Ulu çamlar, fırtınalı diyarlarda yetişir.*” sözü öne çıkmaktadır. Bu bölümde küresel ve bölgesel gelişmeler, infografik yöntemiyle video olarak desteklenmektedir.

İlk olarak 1971 yılında, dönemin MİT Müsteşarı Fırat Doğu’nun isteğiyle milli duyguların canlandırılması adına Aşık Veysel tarafından kaleme alınan eser yer almaktadır:

*“Eğer kimliğimi bilmek istersen,
Vatanına canını verenlerdenim.
Şehitlik azdır bu vatan için,
Dünya tarihine girenlerdenim.
Süngümüzün yarası var alnında.
Eskimizden nesil kaldı karnında.
Hele Çanakkale kanı burnunda,
Göğsünü düşmana gerenlerdenim.”*

Vatan bölümünün sunuşu ise şöyle belirtilmektedir:

“11. yüzyıldan bugüne bu topraklarda istihbarat üretme ihtiyacı hem küresel tehditlerin hem de fırsatların çeşitlenmesiyle artarak devam etmektedir. Uluslararası sistemde her gün yeni bir kriz ve çatışma ile karşı karşıya kalınmakta, çok hızlı yaşanan gelişmeler ülkemizi etkileyebilmekte, dolayısıyla tüm bu olayların yakından takibi ve gerekli aksiyonların alınması çok kritiktir. İşte bu yüzden Teşkilat, sadece yakın coğrafyamızda değil Devletimizin menfaatlerinin söz konusu olduğu her coğrafyada aşağıdaki faaliyetleri yürütmektedir. Ülkemize yönelik içten ve dıştan yöneltilen mevcut ve muhtemel tehditlere karşı güçlü kaynak ağı ve teknik imkanlarıyla farklı kanallar üzerinden topladığı bilgiyi istihbarata dönüştürerek ilgili kurum ve kuruluşlara ulaştırmaktadır. Gerektiğinde tehdit unsurlarının

etkisiz kılınması amacıyla operasyonel faaliyetlerde bulunmaktadır. Yabancı unsurlar ya da bunların bağlantılarıyla desteklenerek ülkemize tehdit oluşturan istihbarat faaliyetlerine karşı koymaktadır. Ülkemizin bölgesel ve uluslararası görünürlüğü ile etkinliğini artırmak ve muhatapların imkan ve yönelimini ülkemiz lehine çevirmek amacıyla global aktörler ve servisler nezdinde istihbarat diplomasisi yürütmektedir.”

Vatan bölümünde sergilenen nesnelere Tablo 1’de açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 1: “*Vatan*” bölümünde sergilenen nesne ve belgeler.

NESNE AÇIKLAMA

Böcek Başbakanlığın onayıyla MİT ekibi, 28-30 Aralık 2011 tarihinde dönemin Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın Keçiören’deki ikametgahında, AK Parti Genel Merkezi’nde, Başbakanlık Merkez binada ve Başbakanlık Resmi Konutu’ndaki çalışma ofislerinde gizli dinleme ve gözetleme sistemlerine karşı teknik arama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda, Keçiören’deki ikametgahta ve Başbakanlık Resmi Konutu’ndaki çoklu priz girişlerinde telsiz vericiler bulunduğu tespit edilmiştir. Vericilerin, Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın kriptolu telefonunun da dahil olduğu bölümlerde olduğu dikkat çekmiş ve söz konusu vericiler MİT ekibince incelenmek üzere alınmıştır.

Fişek Kovanı 20 mm çapında harp başlıklı fişek kovanı (15 Temmuz 2016 darbe girişimi gecesi, Cobra helikopterinden MİT Müsteşarlığı Yerleşkesi Güney Nizamiye’yi hedef alınarak atılmıştır).

USB Örgütün EGM Mahrem Yapılanması içerisinde “Türkiye Polis Memurları İmamı” olarak faaliyet yürüttüğünün

tarafımızca tespit edilmesini müteakip KOM Daire Başkanlığı ile kurulan koordine neticesinde Nisan 2017 yılında yakalattırılan ve gizli tanık olmayı kabul eden GARSON kod adlı gizli tanıktan elde edilmiştir. Bu USB sayesinde:

- Örgütün Emniyet teşkilatından sorumlu Mahrem İmamları (3.830 erkek, 65 kadın),
- Örgüt mensupları tarafından EGM personeli yaklaşık 275.000 şahsa yönelik fişleme listeleri (söz konusu şahısların 34.498'nin örgütsel bağlantısı bulunduğu),
- Örgütün finansal harcamalarının dökümleri ile ilgili dokümanlara ulaşılmıştır.

2. Bölüm: Gelenek

Serginin ikinci kavram çerçevesi olarak ele alınan “Gelenek” bölümü iki kısımda sunulmaktadır. Karahanlılardan günümüze Türk istihbarat kültürünün yer aldığı bu bölümde, tarihsel süreç temelinde kurum mirasının yazılı belgelere dayandırılarak anlatıldığı video animasyonuna yer verilmektedir.

Bu bölümde Fatih Sultan Mehmet'in “*Tarih yazmak korkaklara göre bir iş değildir.*” sözü yer almaktadır. *Gelenek*'te, kurum kültürünün mirası ve Türk istihbarat tarihinin belgelenebilir dayanaklarıyla geçmişine ışık tutulmaktadır. Buradan hareketle serginin bu bölümündeki dijital görsel sunumunda Yusuf Has Hacib'in 1000 yılında kaleme aldığı Kutadgu Bilig'e atıf yapılmaktadır. Ardı sıra dönüm noktalarından seçkilerle güncele değin Türk istihbaratının gelişim evrelerine yer verilmektedir. Böylece kurumsal birikimleri gelecek kuşaklara aktarılması noktasında etkin bir yöntem olarak değerlendirilebilmektedir.

Dönüm noktaları olarak seçilen olaylar ise dijital gösteride aşağıdaki başlıklarla sıralanmaktadır:

1. Kutadgu Bilig, Yusuf Has Hacib (1000)
2. Siyasetname, Nizamülmülk (1092)

3. Çimpe Kalesi'nin Fethi (1352)
4. Ali İsimli Casus (1536)
5. Teşkilat-ı Mahsusa (1913)
6. Celal Bayar, Galip Hoca (1918)
7. Milli Mücadele'de Gizli Gruplar (1919)
8. Milli Emniyet Hizmeti Riyaseti (1927)
9. Hatay, Ana Vatan'da (1939)
10. Milli İstihbarat Teşkilatı (1965)

Bu bölümde ayrıca Teşkilat'ın logosunda yer alan unsurlar açıklamalarıyla verilmektedir.

Gelenek bölümünün sunuşu ise şöyle belirtilmektedir:

“Devletin ve milletin güvenliği ile ali menfaatlerini korumak için faaliyet gösteren Milli İstihbarat Teşkilatı, temelini köklü devlet geleneğimizden miras almıştır. Milli güvenliğin ana unsurlarından birisi olan istihbarat aklı, tarihsel olarak Kutadgu Bilig'e kadar uzanmaktadır. Bu tarihsel miras, Osmanlı Devleti'nin imparatorluk vizyonu ile şekillenmiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu kadrolarına aktarılmıştır. Tarihsel süreçte Yıldız Hafıye Teşkilatı, II. Şube ve Teşkilat-ı Mahsusa ile oluşan birikim, Milli Mücadele döneminde etkin rol oynamıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün çağı yakalayacak bir istihbarat örgütü kurma gerekliliği vurgusuyla Milli Emniyet Hizmeti Riyaseti (MAH), 19 Aralık 1926 tarihli kararname ile kurularak 6 Ocak 1927'de fiili olarak hayata geçirilmiştir. Mevcut istihbari organizasyonun değişen koşullara uyarlanması ihtiyacı, 22 Temmuz 1965'te MAH'ın MİT'e dönüşümüne yol açmıştır. Soğuk Savaş'ın sona ermesini takip eden süreçte, iç ve dış tehditlerin boyut değiştirerek çeşitlenmesi, jeopolitik kırılmalar ve teknolojik gelişmeler, Teşkilat'ta değişim, dönüşüm ve gelişim sürecini beraberinde getirmiştir. Görev ve yetkilerinde 2014'te esaslı düzenlemeler yapılan MİT, 2017'de doğrudan Cumhurbaşkanlığı'na bağlanmıştır. Kendini sürekli yenileyen ve son teknolojik imkanları kullanma becerilerini geliştiren

Teşkilat, analitik, teknik ve operasyonel istihbarat disiplinlerini bir arada en etkin biçimde kullanmaktadır. MİT, hem köklü Devlet geleneğinden edindiği mirası, hem de mevcut tecrübelerini, gelecek nesillere aktararak kurum hafızasını, gelişimini ve dönüşümünü görünür kılmayı hedeflemektedir.”

Gelenek bölümünde sergilenen nesnelere Tablo 2’de açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 2: “*Gelenek*” bölümünde sergilenen nesne ve belgeler.

NESNE	AÇIKLAMA
Belgeler	<p>YN: Bu bölümde Kurtuluş Savaşı dönemine ait belgelere yer verilmektedir.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Yavuz mühürlü istihbarat raporu.2. Fransız Konsolosluğu ile teması nedeniyle şüpheli bulunan Kilisli Hasan Tahsin’in faaliyetlerinden takibi konusunda MAH Riyasetinin Adana Bölge Amirliği’ne gönderdiği talimat (MAH amblemlili).3. İstanbul Bölge Amirliği’nin bir yazısı (MAH amblemlili).4. Felah Grubu tarafından dönemin Genelkurmay Başkanlığı olan Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyasetine gönderilen yazı.5. Damat Ferit zamanında istihbarat hizmetinde bulunan haber kaynaklarına ait liste. (Felah Grubu amblemlili).

- Eğitim Kitapları** MAH tarafından Riyaset’in kuruluşu sırasında yayımlanan 6 teorik eğitim, 7 ülke etütünden oluşan 13 kitaplık külliyat.
- Kayıt Defteri** Kontr Espiyonaj şüphelerine ait tutulan kayıt defteri, 1927-1931.
- Şifreli Mendil** 1960’lı yıllardan itibaren kullanılan bir gizli haberleşme metodu.
- Şifreli Fotoğraf Kartları** 1970’li yıllarda gizli haberleşmelerde kullanılan kartlar. Kızılay Meydanı, Anıtkabir ve 1965 yılında inşası biten Emek İşhanı gibi tamamı Ankara’da bulunan semt ve yapıları gösteren bu kartlar, söz konusu semt ve yapıların fotoğraflarının alındığı döneme ilişkin bilgi vermesi yönüyle de önem taşımaktadır.
- MAH Damgalı Zarf** Üzerinde kağıt ve soğuk MAH damgası bulunan zarf, gizlilik dereceli kişiye özel belgelerin gönderiminde kullanılmıştır.

Gelenek bölümünün diğer kısmı ise “*Kod Adı: Mustafa Şerif*” alt başlığıyla Trablusgarp’taki istihbarat faaliyetlerine dikkat çekilmektedir. İtalya’nın, 1911’de Osmanlı’nın Kuzey Afrika’daki son toprağı olan Trablusgarp’a yönelik savaşı üzerine Süleyman Askeri Bey, Enver Bey ve Mustafa Kemal Bey’in gönüllülük esasına istinaden gayr-ı nizami harp yürüterek istihbarat görevlerini yerine getirmişlerdir.

Bu bölümde Atatürk’ün “*Yolunda yürüyen bir yolcunun yalnızca ufku görmesi kağı değildir. Muhakkak ufkun ötesini de görmesi lazımdır.*” sözü öne çıkmaktadır.

Gelenek bölümünün ikinci kısım sunuşu ise şöyle belirtilmektedir:

“İtalya, 1911’de Osmanlı İmparatorluğu’na savaş ilan etmesinin akabinde, devletin Kuzey Afrika’daki son toprak parçası olan Trablusgarp’a asker çıkarmıştır. Vatanın her karışını savunmaya yemin etmiş olan Osmanlı zabitlerinden olan Erkan-ı Harp Binbaşısı Enver Bey, Erkan-ı Harp Kolağası Mustafa Kemal Bey ve daha sonra Teşkilat-ı Mahsusa’nın kurucusu olacak olan Kolağası Süleyman Askeri, Trablusgarp’a gitmek için harekete geçmiştir. Ancak Osmanlı Devleti’nin o esnada içinde bulunduğu siyasi, askeri ve ekonomik konjonktür Trablusgarp’a askeri güç yollamayı imkansız hale getirmiştir. Bu sebeple bir avuç subay vatan müdafaası için gönüllü olarak üniformalarını çıkartmış, kod isimleri alarak bölgeye hareket etmiştir. Bu çerçevede Enver Bey Kuyumcu Hamdi, Mustafa Kemal Bey, Gazeteci Mustafa Şerif, Süleyman Askeri ise El-Ezher öğrencisi örtüsü ile Trablusgarp’a varmıştır. Burada gayr-ı nizami bir savaş ve önemli istihbari faaliyetlerde bulunan ‘Vatan Fedailerı’ çok sevdikleri üniformaları yerine bölge halkının yerel kıyafetlerini kullanmıştır.”

Gelenek bölümünde sergilenen nesnelere Tablo 3’te açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 3: “*Gelenek – Kod Adı: Mustafa Şerif*” bölümünde sergilenen nesne ve belgeler.

NESNE	AÇIKLAMA
Voigtlander Bellows Körüklü Fotoğraf Makinesi	1937 ile 1942 yılları arasında Alman kamera üreticisi Voigtlander tarafından üretilmiştir. Lensi teleskopik körük sistemi aracılığıyla film düzlemine uzanan bu özel fotoğraf makinesi, yakın plan ve makro fotoğrafçılık alanlarında son derece etkili bir performans sergilemektedir. Tarih boyunca birçok

istihbarat servisi tarafından muhtelif operasyonlarda kullanılan Voigtlander Bellows kamera, günümüzde hala ikonik bir model olmaya devam etmektedir.

Carl Zeiss Marka İleri Görüş Dürbünü Milli Mücadele ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında Mustafa Kemal Atatürk tarafından kullanılmıştır. Üzerindeki aşınmalar göz önünde bulundurularak, Atatürk’ün sıklıkla başvurduğu önemli araçlardan biri olduğu tahmin edilmektedir. 1894 yılında geliştirilen ve günümüzde hala büyük bir değere sahip olan Carl Zeiss marka dürbünlerin, Alman Kraliyet Ordusu için özel olarak hazırlanmış örnekleri de mevcuttur. Eser, Ankara Cumhuriyet Müzesi’nde sergilenmektedir.

3. Bölüm: Gelecek

Serginin üçüncü kavram çerçevesi olarak ele alınan “Gelecek” bölümünde diğer bölümlerde olduğu gibi *Gelecek* bölümüne yönelik bir sunuş yazısı bulunmamaktadır. Bu bölüm, bütünüyle Teşkilat’ın güncel teknolojik kapasitesini ortaya koyan seçkiyle ilgisine görsel bir deneyim sunmaktadır. “Operasyon” animasyonunda Teşkilat’ın bilişim teknolojilerini etkin kullanımı aktarılırken hedefin etkisiz hale getirilmesinde sivil hassasiyetinin üst düzeyde olduğu izleyiciyle paylaşılmaktadır. Söz konusu animasyon ile aynı zamanda Teşkilat’ın çalışma ortamı da sunulmakta, ziyaretçinin zihnindeki Teşkilat profilinin isabetli olarak biçimlenmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Gelecek bölümünde sergilenen nesnelere Tablo 4’te açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 4: “Gelecek” bölümün sergilenen nesne ve belgeler.

NESNE	AÇIKLAMA
Operasyon	Sınır ötesi nokta operasyon sürecini anlatan animasyon.
Temsil	Teşkilat’ın siber takipleri sonucu ortaya çıkan terör unsurlarına yönelik iletişim ağlarının temsili görseli. Sanatçı: Selay Karasu
S/İHA	Teşkilat’ın operasyonel ihtiyaçlarını karşılamak üzere ANKA-I, ANKA-S, TB2, AKINCI ve AKSUNGUR SİHA ve İHA’larından istifade edilmektedir.

4. Bölüm: Gurur

Serginin dördüncü ve son kavram çerçevesi olarak ele alınan “Gurur” bölümünde Recep Tayyip Erdoğan’ın “Biz ‘nerede bir vatandaşımız, soydaşımız varsa oradayız’ şiarıyla Rumeli’den Kafkasya’ya hiçbir kardeşimizi boynu bükük bırakmadık” sözü öne çıkmaktadır.

Gurur bölümünün sunuşu ise şöyle belirtilmektedir:

“Bölgesel ve küresel güçlerin coğrafyamızdaki rekabetinin yol açtığı karmaşık ve değişken tablo karşısında Teşkilat’ın çalışmalarının sonuçları bugün ülkemizin ‘oyun kurucu’ pozisyonuna geçmesinde büyük rol oynamıştır. Köklü devlet geleneğimizin önemli bir parçası konumundaki Teşkilat; terörle mücadele, dış istihbarat, istihbarata karşı koyma ve teknik istihbarat alanlarında ürettiği istihbari veriler ve geliştirdiği isabetli öngörüler ile ülkemizin sahada ve masada sahip olduğu güçlü konumunun korunması bakımından kritik öneme sahiptir. Teşkilat, istihbarat üretimi fonksiyonunun yanı sıra bu istihbaratı gerektiğinde operasyona dönüştürmekte ve diplomasi masasında da etkili bir şekilde kullanmaktadır. Tehditlere karşı mücadele yürütürken her türlü istihbarat

disiplininde karşılaştığı fırsatları da faydaya çevirmeyi ve yeni fırsatlar yaratmayı hedeflemektedir. Kendisine verilen görev ve sorumlulukları, MİT Kanunu’ndaki görev ve yetkileri çerçevesinde layığıyla yerine getiren Teşkilat, dünya çapındaki önemli istihbarat kuruluşları arasında yer almayı sürdürmektedir.”

Gurur bölümünde sergilenen nesnelere Tablo 5’te açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 5: “*Gurur*” bölümünün sergilenen nesne ve belgeler.

NESNE	AÇIKLAMA
Hatay’ın Anavatana Katılması	MAH’ın Hatay’ın anavatana katılması çabalarına, Fransızların önceliklerinin Tunus, Cezayir ve Fas olduğu, gerekirse İskenderun’dan çekilecekleri yönünde istihbarat elde ederek katkı sağladığı rapor.
Ele Geçirilen Tabanca	Teşkilatımız tarafından ZDH/Cinderes’te 28.04.2023 tarihinde DAEŞ sözde lideri Ebu Hüseyin El Hüseyini El Kureyşi’ye yönelik operasyon neticesinde bizzat anılanın üzerinde bulunarak ele geçirilen silah.
Fotoğraf	Terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan’ı Türkiye’ye getiren MİT ekibinin Kenya’dan ayrılmadan önce çektiği fotoğraf.

Yemin Odası: Kutsal Değerlerim Üzerine

Gelenek bölümünde Atatürk’ün Trablusgarp’ta çekilen fotoğrafının hemen yanında *Yemin* odası bulunmaktadır. Teşkilat’ın yeni mensupları tarafından edilen bu yemin, ilk kez kamuoyuna açıklanmaktadır.

Dama Odası: Faydalı ve Eğlenceli Oyunlar

Serginin en yoğun nesne ve belgesinin yer aldığı bu oda, yakın dönem Türk istihbarat tarihine ve kullanılan teknik yöntemlere ışık tutmaktadır. Özellikle teknolojinin ve zekanın istihbari faaliyetlerdeki yönüne işaret etmesi bakımından ayrıca kıymetlenmektedir.

Münif Paşa tarafından 1889 yılında yazılan “Faydalı ve Eğlenceli Oyunlar Kitabı”ndan esinlenerek kurgulanan Dama Odası’nda Paşa’nın kitabından şu pasaja yer verilmektedir: *Dama oyununa yalnızca bir eğlence aracı olarak bakmamak lazımdır. Çünkü bu oyun yardımı ile hayat boyu yapacağımız işlerde güzel ve övülmüş birtakım vasıflar kazanabiliriz. Zira dama; bu vasıfları en güzel şekilde tamamlamaya ve kemale eriştirmeye yardımcı bir oyun olma özelliği de taşımaktadır.*

Dama Odası’nın sunuşu ise şöyle:

“Sergi alanının merkezinde yer alan küp yapı ve iç alanında oluşturulan dama odası, dünyada Türk Daması olarak adlandırılan ve Osmanlı saray geleneğinden günümüze kadar ulaşan stratejik oyun anlayışını izleyiciye sunmaktadır. Bu oyun anlayışı, sadece kazanmak ve kaybetmek üzerine kurgulanmış dünyadaki diğer örneklerinden farklı olarak beraberlik (kazan-kazan) işlevini de barındırmaktadır. İşlevsel ve kültürel açıdan Teşkilat’ımızın üç yönlü çalışma prensibi bu bağlamda ifade edilmiştir. Oda içinde ise istihbarat faaliyetlerinde ele geçirilmiş ya da Teşkilat tarafından kullanılmış olan nesnelere bu bağlamda sergilenmiştir.”

Oda kapısının solunda “Dama Adabı” sekiz maddede sıralanmaktadır:

1. Taktik ve savunmayı öğretir.
2. Oyunda hasmın hamlesini tahmin edebilme ve dolayısıyla ihtimalleri hesaplayabilme yeteneği kazandırır.
3. Basiret sahibi yapar, sezgiselliği artırır. Acele edip yanılsıza düşmekten ve dolayısıyla gafletten korur.

4. Oyunun genel kuralları vardır. Hile yapmak, gelişigüzel davranmak doğru değildir. Bunlar kötü ahlakın göstergesidir ve oyunun şartlarına aykırıdır.
5. Karşı tarafın zihnini işgal etmek amacıyla tacizde bulunup hileye başvurmak doğru değildir.
6. Yeneni taraf olunması halinde bile övünme ve karşı tarafla alay etme gibi davranışlar yanlıştır.
7. Oyun oynanırken seyircilerin de sessiz olması; taraflardan herhangi birini etkilememek adına önemlidir.
8. Oyuna çok önem atfedilmemişse, zafer elde etme hırslını bastırmak için karşı tarafın kazanmasını bazen hoş görmek ve oyunu kaybetmek mümkün olmalıdır. Çünkü bu durumda karşı tarafın hürmet ve muhabbetini kazanmak ve seyircilerin de teveccühlerine mazhar olmak gibi güzel duyguları yaşamak da mümkün olabilecektir.

Dama Odası'nda sergilenen nesnelere Tablo 6'da açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 6: “*Dama Odası*”nda sergilenen nesne ve belgeler.

NESNE

AÇIKLAMA

Lawrence

I. Dünya Savaşı'nda Haşimi Arapların Osmanlı İmparatorluğu'na karşı ayaklanmasında başrolü oynayan “Arabistanlı Lawrence” olarak bilinen İngiliz istihbaratçı Thomas Edward Lawrence'ın faaliyetleri, 1930'lu yıllarda MAH tarafından yakın takibe alınmıştır. Anılanın Irak, Suriye, Mısır ve Lübnan'daki hareketliliğinin yanı sıra Türkiye'ye gizlice geçişleri ve faaliyetleri, ajanlar ve yerel makamlardaki irtibatlar vasıtasıyla izlenerek rapor edilmiştir. (YN: Bu açıklamayla birlikte Lawrence'ın kullanmış olduğu motosikletin orijinal biçimi de odada sergilenmektedir.)

- Kol Saati** Kablolu kol saatleri çeşitli operasyonlarda gizli dinleme için sıklıkla kullanılan cihazlardır.
- TESTAŞ FT0606** Teşkilat tarafından 1985-1995 yılları arasında telem cihazlarıyla birlikte kullanılan Testaş FT0606, ülkemizde üretilen ilk kripto cihazıdır.
- Sigara Kutusu** 2000’li yılların başından beri kullanılan sigara paketli telsiz vericiler operasyonlarda başarılı sonuçlar elde etmeyi sağlamış bir kamufle dinleme yöntemidir.
- Revox B77** Revox marka B77 model makaralı ses kayıt cihazı; 1984 yılı itibariyle MİT tarafından uzunca bir süre ÖSA-IIA ve ÖSA-IIIa canlı dinleme ünitesi ve ses kayıt cihazı ile birlikte set halinde kullanılmıştır.
- Şifre Kutusu** Mesajın zarar görmeden ulaştırılmasında ve taşınmasında rol oynayan metal şifreleme kutusu muhtelif operasyonlarda şifrenin taşınması veya saklanması için kullanılmıştır.
- Çengil Vakası** Bulgaristan lehine Türkiye’de ajanlık yapan ve 4 Ekim 1980 tarihinde MİT tarafından yakalanıp 27,5 sene hapse mahkum edilen Muzaffer Çengil’in telsiz cihazı olarak kullandığı baskül ve diğer ekipmanları.
- ÖSA II** Operasyonel faaliyetlerde (hedef şahıslara yönelik telefon dinlemesi) 1980’li yıllarda, MİT mühendisleri tarafından tasarlanıp üretilen ÖSA II, 1986-2003 yıllarında kullanılmıştır. (ÖSA IIA, ÖSA IIIa, canlı dinleme ünitesi ve makaralı ses kayıt cihazı).

- Kuş Ayakları** Haberleşmede kullanılmak üzere kuş ayağına bağlanan metal ve alüminyum plakalar. I. ve II. Dünya Savaşı'nda mesajlaşmak için oldukça sık kullanılmıştır.
- Tuğla** 1965 yılında MİT tarafından Avrupa'daki bir
İçerisine büyükelçiliğimizde ele geçirilen gizli dinleme
Yerleştirilmiş cihazı.
Gizli
Dinleme
Cihazı
- Alper-1** Bilgisayara sayısal kayıt yapan ilk dinleme ünitesi.
Interface
- Ayakkabı** 1967-1989 yılları arasında yapılan teknik aramalarda ele geçirilen kontakt mikrofonlar ve ayakkabı topuğuna gizlenmiş telsiz verici kullanımı en tehlikeli ve riskli yöntemlerdendir.
- Maniple** 1970 yılına kadar mors haberleşmesinde
Cihazı kullanılmıştır.
- Robot** 1965-1980 yılları arasında kullanılan robot kravat,
Kravat broş görünümlü ve çapı 1.5 cm olan bir kamera marifetiyle operasyonlarda görüntü almayı sağlamıştır.
- Şifre Tablosu** 1940-2006 yılları arasında haberleşme ya da görevlendirme için kullanılan şifre tabakaları, muhtelif operasyonlarda önemli rol oynamıştır.
- Kripto** Şifreleme ve şifre çözme defteri 1940-200 yılları
Defteri arasında operasyonel faaliyetlerde kullanılmıştır.

Spatula	Gizli hazneli mesajların saklanmasında kullanılmıştır.
Kalem	İçerisinde pil yuvası ile ses vericisi bulunan dolma kalem, gizli dinlemeler için üretilmiştir.
Muhtelif Mesaj Nesnesi 1	Taşlar, içlerine yerleştirilen mesajlarla gizli haberleşmeyi sağlamak için kullanılmıştır.
Muhtelif Mesaj Nesnesi 2	Lux marka sabun, gizli mesaj nesnesi olarak muhtelif operasyonlarda kullanılmıştır.
Tessina Fotoğraf Makinesi	Tessina marka fotoğraf makinesi (1957 yılı üretim), 1970-1985 yılları arasında muhtelif operasyonlarda kullanılmıştır.
ASELSAN Telsiz	Muhtelif operasyonlarda kullanılan ASELSAN'ın ürettiği ve ilk kez MİT tarafından kullanılan yerli ve milli telsizler, haberleşme ve komuta kontrol sistemlerinin emniyeti ve istihbarat tarihimiz açısından büyük önem arz etmektedir.
Robot Star 50 Fotoğraf Makinesi	1980-2000 yılları arasında kullanılan fotoğraf makinesi, hedef kişilerin görüntülenmesinde ya da operasyonlarda gerekli dokümantasyon çalışmalarında kullanılmıştır. (YN: İlgili bölümde “Takip ve Gözetleme” adında bir de kitap bulunmaktadır ancak içeriğine yönelik bir bilgi yoktur.)
Minox Kamera	1970-1980 yılları arasında kullanılan Minox marka kamera, hızlı ve fazla çekim yapabilen ve gizlenebilen özelliği nedeniyle çeşitli

operasyonlarda kullanılmıştır.

Lawrance Belge İngiliz istihbaratçı “Arabistanlı Lawrance”ın Milli Emniyet Hizmeti Riyaseti tarafından takip edildiğini gösteren belge.

Gizli Gözetleme ve Dinleme Tesisatı 1986 yılında Avrupa’daki bir büyükelçiliğimizde duvar içine yerleştirilen bu sistem, MİT’in teknik arama ekibi tarafından kontrol sonucu bulunmuştur.

Şehitler Anıtı: Gerçek Kahramanlar

Şehitler Anıtı’nın sunuşu ise şöyle belirtilmektedir:

“Bayrağımızın simgelediği kutsal değerler adına, yurt içinde ve dışında üstlendikleri görevlerde hiç düşünmeden canlarını feda eden, isimleri gibi görevleri de bizde saklı şehitlerimizi hiçbir zaman unutmayacağız.”

Mana Odası: Teşkilat’a Davet

Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı İbrahim Kalın’ın doğrudan sergi ziyaretçilerine hitap ettiği video, hologram tekniğiyle sunulmaktadır. Kalın, alana ilgili ve yetkin gençlere yönelik Teşkilat’ın kariyer olanaklarına değinmekte, doğrudan bir çağrıda bulunmaktadır.

Kalın’ın konuşmasından öne çıkartılan şu ifadeler duvarda ayrıca vurgulanmaktadır: *Aşkla koşacak ve yorulmayacağız. Azimle yürüyecek ve yılmayacağız. Akıl, erdem ve hikmetle hareket edecek; iyiden, doğrudan ve güzelden ayrılmayacağız. Emin insanlar olacak ve emanete sahip çıkacağız.*

Son Dokunuş: İlk Temas

Serginin son kısmına ayrılan odada, ziyaretçiye yönelik Teşkilat hakkında bilgilendirici olarak çoktan seçmeli bir soru-yanıt ekranı bulunmaktadır. Sergide, ziyaretçinin etkileşime girebildiği tek nokta bu bölümdeki dokunmatik ekrandır. Burada Teşkilat, farkındalığın artmasına yönelik kurumla ilgili bilgileri aktarırken ilgililerin

Teşkilat'ta çalışmayı istemeleri doğrultusunda hangi alanlarda kariyer planlayabileceklerini yönelik fikir vermektedir.

Dijital ekranın hemen arkasında ise Teşkilat'ın sıkça kullandığı sözcük ve sözcük öbekleri bir kelime havuzu biçiminde hareketli görsel olarak sunulmaktadır. “Büyük Veri Duvarı” başlığıyla açıklama şöyledir: *Yapay zeka tarafından grafikselleştirilmiş olan yansı duvarı, kurum belleğinde yer alan 3000 kelimenin algoritma tabanında eşleştirilmesiyle elde edilen bir veri heykelidir.*

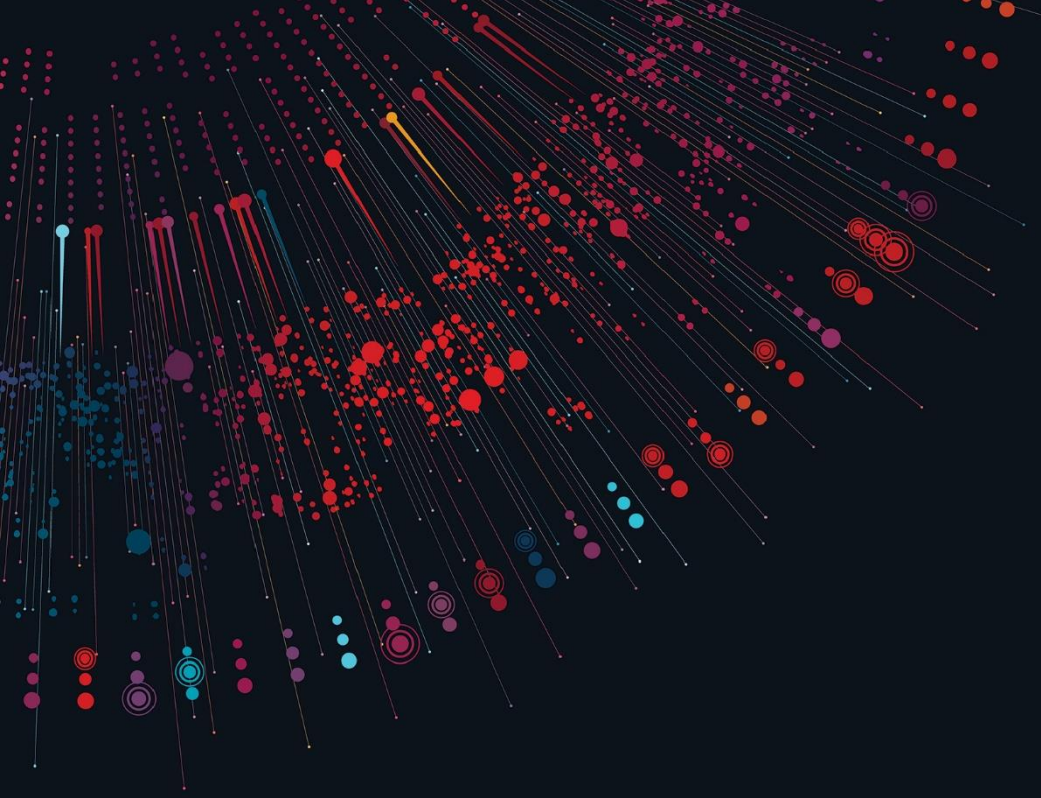
Kaynakça

- [1] M. Daysal, “Baş Editör’den - Askeri İstihbaratın Temeli: İyi İstihbarat Bir Komutanın Elindeki En İyi Silahtır” *İstihbarat Çalışmaları ve Araştırmaları Dergisi*, cilt 1, no. 1, s. 1-7, 6.2022.
- [2] A. B. Darıcılı, *İstihbarat 101*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2023.
- [3] Milli İstihbarat Teşkilatı, “İstihbarat Uzmanı - Milli İstihbarat Teşkilatı” [Çevrim içi]. <https://mit.gov.tr/istihbarat-uzmani.html>. [Erişildi: 11.2.2024].
- [4] İ. Kalın, “Belirsizlik Çağında Hibrit Tehditler ve Stratejik Öngörü” Milli İstihbarat Teşkilatı, Ankara, 2024.
- [5] S. Şen, “Eski Türkçe Metinlerde İstihbaratla İlgili Meslekler” %1 içinde *MSÜ Kara Harp Okulu Türk Harp Dili ve Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Ankara, 2022.
- [6] Atatürk Kültür Merkezi, “Temas İstanbul - Milli İstihbarat Teşkilatının 97. Kuruluş Yılı Dönümü Sergisi” [Çevrim içi]. <https://akmistanbul.gov.tr/tr/etkinlik/temas-istanbul>. [Erişildi: 10.2.2024].
- [7] C. Coşkun, “Etkileşimli Müze Sergilerinde İzleyici Odaklı Yaklaşımlar” *Sanat ve İkonografi Dergisi*, no. 4, s. 30-36, 31.3.2023.
- [8] Anadolu Ajansı, “MİT'in 97. Kuruluş Yılına İthafen "Temas İstanbul" Sergisi Açıldı” 7.2.2024. [Çevrim içi]. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/mitin-97-kurulus-yilina-ithafen-temas-istanbul-sergisi-acildi/3113807>. [Erişildi: 12.2.2024].
- [9] NTV, “97 Yıllık Mücadele Tarihi: MİT” 2024.

- [10] Milli İstihbarat Teşkilatı, “İstihbarat Sözlüğü - Milli İstihbarat Teşkilatı” [Çevrim içi]. www.mit.gov.tr/sozluk.html. [Erişildi: 12.2.2024].
- [11] Milli İstihbarat Teşkilatı, *Temas İstanbul Sergisi Tanıtım Broşürü (Basılı)*, 2024.
- [12] Anadolu Ajansı, “MİT'ten 90'ıncı kuruluş yıl dönümüne özel sergi” 2.3.2018. [Çevrim içi]. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mitten-90inci-kurulus-yil-donumune-ozel-sergi/1078317>. [Erişildi: 12.2.2024].
- [13] Milli İstihbarat Teşkilatı, “Akademi - Milli İstihbarat Teşkilatı” [Çevrim içi]. www.mit.gov.tr/akademi.html. [Erişildi: 11.2.2024].

Memleketi alan onu kılıç ile almıştır.
Memleketi tutan onu kalem ile tutmuştur.

— Kutadgu Bilig'den,
Balasagunlu Yusuf Has Hacib

**İstihbarat ve Toplum İlişkileri Kapsamında
Milli İstihbarat Teşkilatının
“Temas İstanbul” Sergisi**

TEKNOPARK İSTANBUL MTAL YAYINLARI - 3 -

www.teknoparkistanbul.meb.k12.tr